

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Journal of Balıkesir University Faculty of Theology
[BAÜİFD]

Cilt | Volume: 5 Sayı | Issue: 1
Yıl | Year: 2019 Haziran | June 2019

ISSN: 2149-9969

Sahibi / Owner

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT
On behalf of Balıkesir University Faculty of Theology

Editör / Editor

Doç. Dr. Mustafa KOÇ

Editör Yardımcısı / Editorial Assistant

Doç. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK

Yazı İşleri Müdürü / Responsible Manager

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Ali ÇANAKCI

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT (Başkan, BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Doç. Dr. Mustafa KOÇ (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Doç. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Doç. Dr. Mehmet ÖZKAN (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Doç. Dr. Savaş KOCABAŞ (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Doç. Dr. Recep ÖNAL (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAYRAM (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Esmâ SAYIN (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Asem H. A. ABDELGHANY (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Hesham Moahmed Ibrahim MOTOWA (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi/Executive Office and Correspondence Address

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinkçiler Mah. Soma Cad. Altteylül/Balıkesir

Telefon: 0 266 249 61 79 & **Faks:** 0 266 239 87 46

E-posta: balikesirilahiyatdergisi@gmail.com

Web: www.balikesir.edu.tr

Yayın Türü/ Publication Type

Sürelî Yayın / Periodicals

Yayın Periyodu/ Publication Period

Altı ayda bir (Haziran-Aralık aylarında) yayınlanır

Published biannually, June – December

Yayıncı/Publisher

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Basım Yeri ve Tarihi/Publication Place and Date

Konya, Haziran- June 2019

Baskı Hazırlık / Printed by: ERMAN OFSET MATBAACILIK LTD. ŞTİ.

Fevzi Çakmak Mah. Özlem Cad. No: 33/G Karatay/KONYA

Tel: 0332 342 01 55 • Sertifika No: 15409

DEĞERLER EĞİTİMİ VE OKUL ETKİNLİKLERİ

Muhammet YILMAZ

(İstanbul: Dem Yayınları, 3. Baskı, Ekim 2018, 183 sayfa)

Yusuf KOÇ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Balıkesir, Türkiye
Balıkesir University, Institute of Social Science
Balıkesir, Turkey
yusuff1416@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0411-1149

Değer, bir şeye önem kazandıran olgudur. Değer, insanın duygu, düşünce ve davranışları ile ilgilidir. Bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insanî, ideolojik veya ilâhî kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, kural ya da kıymetlerdir değerler. Değerler eğitimi de aynı zamanda bir karakter eğitimidir. Yani değerler eğitimi ile amaçlanan şey sağlam karakterli nesiller yetiştirmektir. Türk eğitim sistemi de bunu kazandırmak istemektedir. Türk Milli Eğitim Temel Kanunu'nun genel amacında "...millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan..." şeklinde ifade edilmiştir. (Yılmaz, 2018)

Azmiyle tanınan eğitimci Muhammet Yılmaz tarafından kaleme alınan, değerler eğitiminin anlamını, önemini, işlevini kısaca ortaya koymakla birlikte değerler eğitiminde kullanılacak yöntem, teknik ve etkinlikler hakkında bilgi edinmemizi sağlayan ve buna ek olarak sevgi, saygı, hoşgörü ve doğruluk konularıyla ilgili etkinlik, afiş, broşür, pano nesnesi gibi farkındalık oluşturacak görsel materyal örneklerini içinde barındıran, değerler eğitimi alanındaki çalışmalara örneklik teşkil eden bu eser "Değerler Eğitimi Merkezi" tarafından desteklenerek 2018 yılında 3.baskısını okurlarla buluşturmuştur.

Değerler eğitimi konusunda bol etkinlikli, renkli ve işlevsel olarak hazırlanan eser bir okuma kitabından daha ziyade ders kitabı boyutlarında hazırlanmış ve okuyucuya sunulmuştur. Aynı zamanda eser, renkli içeriği konusunda fikir uyandıran dış kapağıyla da okurun ilgisini çekmektedir. İçeriği dikkate

alındığında ilköğretim ve ortaöğretim kademesi için öğretmenlerin ve eğitimcilerin aktif kullanabileceği bir kitap olarak alandaki eksikliği bir nebze gidermektedir. Sevgi, saygı, hoşgörü ve doğruluk olmak üzere dört temel değer üzerine yapılandırılan kitap literatür bilgisinden çok broşürler, etkinlikler, tablolar ve pano nesneleriyle belli değerleri aktarabilme amacı gütmüştür.

Kitabın giriş kısmında değerler eğitimi konusunda “Değerler Eğitimine Duyulan İhtiyaç, Değerler Eğitimi Nedir?, Değerler Eğitiminin İşlevi, Değerlerin İnsana ve Topluma Kazandırdıkları, Değerler Eğitiminin Yerel ve Evrensel Boyutu, Okullarda Değerler Eğitiminin Gerekliği, Değerler Eğitiminde Kullanılabilecek Bazı Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler...” gibi çeşitli başlıklar altında birçok konu kısa, öz ve anlaşılır bir şekilde irdelenerek okuyucuya sunulmuş, uzun açıklamalardan sakınılmıştır.

Değer ve değerler eğitiminin tanımıyla başlanan ilk bölümde eğitimin temel davranış sınıflamalarından duyuşsal, bilişsel ve psikomotor dediğimiz davranış sınıflandırmaları; zihin eğitimi, duygu eğitimi ve davranış eğitimi şeklinde tablolastırılarak eğitimin işlevi üzerinde durulmuştur. Yazar, eğitim sisteminin iyi insan hedefine ulaşmış olabilmesi için, eğitim gören insanın süreç sonunda iç huzura kavuşmuş olup olmamasını ve eğitim süreci sonunda mutlu bireylerin oluşturduğu barış içinde yaşayan bir toplumun oluşup oluşmadığını kıstas almıştır. Değerleri kültürel, milli, dini, insani veya evrensel olarak niteleyerek değerlerin toplumda yaygın olarak karşılık bulması hâlinde toplumsal değerler olarak nitelenebileceğini belirtmiştir. Her değerın bir kaynağı olduğunu hatırlatarak; “Nasıl ki kültürel ve millî değerler o toplumun birikimlerinin ürünü ise dini değerler de kaynağını o toplumun benimsediği din ve inançlardan almıştır” diyerek dinî değerlerin kaynağının da sağlam temeller üzerinde olduğunu ifade etmiştir. Yazar, değerlerin insana ve topluma kazandırdıklarını 4 başlıkta belirtmiştir. Buna göre:

*Değerler bireye amaç ve yön tayin eder.

*Değerler bireyin davranışlarını yargılamaya yardımcı olur.

*Değerler birer norm değerindedir.

* Değerler bireyin doğru, yanlış, haklı, haksız ayırmasına yardımcı olur.

Yazarın dikkat çektiği önemli bir konu da millî değerler, evrensel değerler ve insanî değerler noktasında verilmesi gereken değerler eğitimi konusundadır. Buna göre değerlerin yavaş yavaş anlamını yitirdiği günümüzde bireylerin sadece kendi millî değerlerini benimsemesi ve sadece bunun üzerine odaklanarak eğitim vermesi evrensel değerleri yakalayamamak anlamına gelir. Hümanist bir yaklaşımla sadece insani değerlerin veya bununla beraber evrensel değerlerin de oluşturduğu bir toplumda da bu sefer yozlaşmayla karşılaşmak mümkündür. O halde yerel değerleri koruyarak evrensele ulaşmak, toplumları kültürel ve ekonomik anlamda sömüren “kültür emperyalizmine” maruz kalmamak amaç edinilmelidir. Bunun için de evrensel değerlerin eğitimi verilirken dikkat edilmesi gerekir.

Değerleri birçok farklı kategoride birçok farklı yönden incelemek mümkündür. Bazen aynı değerler farklı kategoriler için ortak olabilir. Örnek olarak anne babaya iyi davranmak, yardıma muhtaç insanlara el uzatmak ahlâkî açıdan iyi olarak ele alındığı gibi dinî açıdan da sevap olarak ele alınır. Ahlakî, dinî, kültürel veya farklı bir bakış açısıyla ele alırsak; insanî, millî, estetik veya evrensel değerlerin eğitiminin alınması gereken en önemli yer ailedir. Ailede verilemezse okul öncesi kurumlarda verilmesi gerekir. Ancak ülkemizde yeterli derecede okul öncesi kurum olmadığı için ilkokuldan başlayarak ihtiyaca göre öğrencilere değerler eğitimi verilmelidir. Bu değerler verilirken yazar 6 başlık üzerinden yöntem sunmuştur. Buna göre, aktif öğrenme yöntemleri, örnek olay incelemesi, öğrenci araştırmaları, drama,

işbirlikli öğrenme, eğitici oyunlar uygulanarak ortaöğretime kadar okullarda temel değerlerin eğitimi verilebilir.

Kitabın ikinci bölümü olan ve sevgi, saygı, hoşgörü ve doğruluk temalarının işlendiği kısımda yazar özgün içerikler oluşturmuştur. Her bir tema kapsamında birkaç etkinlik, etkinlik değerlendirme anketi ve ardından daha çok ilkokul kademesine uygun görsel içeriklerle zenginleştirilmiş afişler ön plana çıkmaktadır. Yine ilkokul ve ortaokul kademesine uygun, panoların hazırlanmasında kullanılabilecek ve aynı zamanda bir duvar gazetesi hazırlanabilecek kadar çok materyalin bulunduğu içerikler barındırmaktadır. Yer yer kavram haritalarıyla, tutum ölçekleriyle, bazen şiirlerle bazen de temaya uygun olarak ders verici bir hikâye örneğiyle eğitimciler için hazine niteliğinde zengin bir içerik sunmaktadır. Ortaöğretime yönelik etkinlikler de olmasına rağmen az sayıda yer kaplamıştır.

Eser özellikle ilkokul ve ortaokul öğretmenleri için daima göz önünde bulundurulması gereken kullanışlı bir kitap niteliğindedir. Dört temel değer üzerine bu kadar güzel ve özgün nitelikte afiş, etkinlik, broşür ve pano nesnelere hazırlanmış eserin görünen tek eksik tarafı ise az sayıda temayı konu edinmesidir. Yazarın değerler eğitimi üzerine kitabın devamını yazması veya seri olarak (Değerler eğitimi 1-2-3) şeklinde ele alarak devamını getirmesi, alandaki eksikliğin giderilmesi ve yapılacak çalışmalara örneklik teşkil etmesi açısından faydalı olacaktır.